

Практикум з акушерства: навчальний посібник

Практикум відповідає навчальним планам і програмам для медичних закладів фахової передвищої освіти. Ураховано нормативи й вимоги освітньо-кваліфікаційної характеристики та освітньо-професійної підготовки. Матеріали викладено відповідно до сучасних вимог, що висувуються до практикумів. У книгу увійшли алгоритми виконання практичних навичок із розділів фізіологічного та патологічного акушерства, що відповідають типовим навчальним програмам і чинним клінічним протоколам. Практичні навички подано у вигляді чітких алгоритмів, наведено правила асептики. Ілюстративний матеріал і тестові завдання для самоконтролю відображають певний етап виконання алгоритму дій. Для практичного застосування під час навчання студентів медичних закладів фахової передвищої освіти і у практичній роботі середнього медичного персоналу.

І.І. БАЧИНСЬКА

Практикум з АКУШЕРСТВА

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

Друге видання

ДОЗВОЛЕНО

до видання Міністерством охорони здоров'я України
як практикум для студентів медичних закладів
фахової передвищої освіти спеціальностей
"Медсестринство" та "Акушерська справа"

РЕКОМЕНДОВАНО

вченою радою Івано-Франківського національного
медичного університету як практикум для студентів
медичних закладів фахової передвищої освіти

Київ
ВСВ "Медицина"
2021

УДК 618.2/7
ББК 51.1(2)4я73
Б32

*Дозволено до видання Міністерством охорони здоров'я України
як практикум для студентів медичних закладів
фахової передвищої освіти спеціальностей
“Медсестринство” та “Акушерська справа”
(лист № 51 від 15.02.2018)*

*Рекомендовано вченою радою Івано-Франківського національного
медичного університету як практикум для студентів
медичних закладів фахової передвищої освіти
(протокол № 3 від 27.02.2018)*

Автор:

І.І. Бачинська — викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист Івано-Франківського базового медичного коледжу

Рецензент:

О.М. Макарчук — д-р мед. наук, проф., завідувач кафедри акушерства і гінекології післядипломної освіти Івано-Франківського національного медичного університету

Бачинська І.І.

Б32 Практикум з акушерства : навч. посіб. / І.І. Бачинська. — 2-е вид. — К. : ВСВ “Медицина”, 2021. — 104 с. + 4 с. кольор. вкл. ISBN 978-617-505-848-0

Практикум відповідає навчальним планам і програмам для медичних закладів фахової передвищої освіти. Ураховано нормативи й вимоги освітньо-кваліфікаційної характеристики та освітньо-професійної підготовки. Матеріали викладено відповідно до сучасних вимог, що висувуються до практикумів. У книгу увійшли алгоритми виконання практичних навичок із розділів фізіологічного та патологічного акушерства, що відповідають типовим навчальним програмам і чинним клінічним протоколам. Практичні навички подано у вигляді чітких алгоритмів, наведено правила асептики. Ілюстративний матеріал і тестові завдання для самоконтролю відображають певний етап виконання алгоритму дій.

Для практичного застосування під час навчання студентів медичних закладів фахової передвищої освіти і у практичній роботі середнього медичного персоналу.

УДК 618.2/7
ББК 51.1(2)4я73

ISBN 978-617-505-848-0

© І.І. Бачинська, 2019, 2021
© ВСВ “Медицина”, оформлення, 2021

ЗМІСТ

Алгоритм 1. Оброблення інструментів і їх підготовка до стерилізації.....	5
Алгоритм 2. Підготовка акушерки до приймання пологів	6
Алгоритм 3. Заповнення паспортної частини індивідуальної карти вагітної і породіллі (форма № 111/о)	7
Алгоритм 4. Оформлення паспортної частини історії вагітності та пологів (форма № 096/о).....	8
Алгоритм 5. Оформлення паспортної частини історії розвитку новонародженого (форма № 097/о).....	9
Алгоритм 6. Збирання акушерсько-гінекологічного анамнезу	10
Алгоритм 7. Зовнішній огляд вагітної.....	12
Алгоритм 8. Визначення маси тіла вагітної.....	14
Алгоритм 9. Вимірювання зросту вагітної.....	15
Алгоритм 10. Вимірювання артеріального тиску у вагітної.....	16
Алгоритм 11. Визначення положення, позиції та передлежання плода.....	17
Алгоритм 12. Визначення ознак зрілості плода.....	19
Алгоритм 13. Вислуховування серцебиття плода.....	20
Алгоритм 14. Вимірювання зовнішніх розмірів таза	22
Алгоритм 15. Вимірювання діагональної кон'югати	23
Алгоритм 16. Вимірювання розмірів площини виходу з малого таза.....	24
Алгоритм 17. Вимірювання висоти стояння дна матки та обводу живота.....	26
Алгоритм 18. Огляд шийки матки за допомогою піхвового дзеркала	28
Алгоритм 19. Техніка бімануального піхвового дослідження.....	29
Алгоритм 20. Визначення терміну пологів і терміну декретної відпустки	31
Алгоритм 21. Визначення тривалості переймів та пауз між ними.....	32
Алгоритм 22. Виявлення прегестозу у вагітних.....	33
Алгоритм 23. Підготовка роділлі до пологів	35
Алгоритм 24. Туалет зовнішніх статевих органів	37
Алгоритм 25. Біомеханізм пологів у разі переднього виду потиличного передлежання	38

Алгоритм 26. Біомеханізм пологів у разі заднього виду потиличного передлежання	40
Алгоритм 27. Первинний туалет новонародженого, оброблення пуповини	41
Алгоритм 28. Профілактика бленореї новонароджених	43
Алгоритм 29. Заповнення браслеток і медальйона для новонародженого.....	44
Алгоритм 30. Виявлення ознак відокремлення плаценти	45
Алгоритм 31. Проведення зовнішніх прийомів виділення плаценти	47
Алгоритм 32. Огляд посліду на цілість і наявність додаткових часточок.....	49
Алгоритм 33. Визначення крововтрати під час пологів та в ранній післяпологовий період.....	50
Алгоритм 34. Активне ведення III періоду пологів	52
Алгоритм 35. Методи зупинення кровотечі в ранній післяпологовий період.....	54
Алгоритм 36. Застосування на фантомі техніки ручного дослідження порожнини матки, відокремлення посліду, проведення зовнішньо-внутрішнього масажу матки на кулаці.....	56
Алгоритм 37. Визначення ознак Вастена і розміру Цангемейстера	58
Алгоритм 38. Застосування техніки класичної допомоги в разі тазового передлежання.....	60
Алгоритм 39. Підготовка шийки матки до індукції пологів.....	63
Алгоритм 40. Накладення швів на шийку матки, піхву і промежину в разі розривів I—II ступеня	64
Алгоритм 41. Підготовка медичного набору до реанімації новонароджених	66
Алгоритм 42. Надання невідкладної допомоги в разі тяжких форм гестозу	67
Алгоритм 43. Заповнення партограми	68
Алгоритм 44. Догляд за грудними залозами, техніка зціджування грудного молока.....	69
Малюнки до алгоритмів.....	71
Тестові завдання.....	91
Рекомендовані і використані джерела	103

АЛГОРИТМ 1

ОБРОБЛЕННЯ ІНСТРУМЕНТІВ І ЇХ ПІДГОТОВКА ДО СТЕРИЛІЗАЦІЇ

Місце проведення: окрема санітарна кімната.

Оснащення: засоби індивідуального захисту (фартух із водонепроникного матеріалу, побутові рукавички, шапочка, маска, захисні окуляри (щиток), взуття, яке не пропускає воду); ємкість для замочування, дезінфекційний розчин, набір для проби на приховану кров і наявність залишку мийного розчину; бікс, полотняний мішок, клейончастий мішок для транспортування (мал. 1).

Етапи	Послідовність дій
I. Підготовчий етап	
Підготовка медичного персоналу	1. Надіти засоби індивідуального захисту: фартух із водонепроникного матеріалу, побутові рукавички, шапочку, маску, захисні окуляри (щиток), взуття, яке не пропускає воду
II. Основний етап	
Проведення процедури	<ol style="list-style-type: none"> 1. Інструментарій одразу після використання замочити в дезінфекційному розчині (не менше 1 год або залежно від інструкції для дезінфекційного розчину, який використовують у стаціонарі) (мал. 2). 2. Інструментарій вийняти і промити під проточною водою (мал. 3). 3. Інструментарій висушити. 4. Провести проби на приховану кров і наявність залишку мийного розчину. 5. Промити інструменти в дистильованій воді. 6. Висушити в сухожаровій шафі. 7. Укомплектувати бікси (інструментарій має бути погрупований) (мал. 4). 8. Укладка в біксі має бути вільною. 9. Бікси щільно закрити, залишивши відкритою сітку для стерилізації (мал. 5)
III. Заключний етап	
Завершення процедури	1. Бікси укласти в полотняний мішок, який помістити у клейончастий мішок і відтранспортувати в стерилізаційну

АЛГОРИТМ 2

ПІДГОТОВКА АКУШЕРКИ ДО ПРИЙМАННЯ ПОЛОГІВ

Оснащення: засоби індивідуального захисту (фартух із водонепроникного матеріалу, стерильні гумові рукавички, шапочка, маска, захисні окуляри (щиток), взуття, яке не пропускає воду, рідке мило, антисептик).

Етапи	Послідовність дій
I. Підготовчий етап	
Підготовка медичного персоналу	<p>1. Гігієнічне миття рук (згідно з наказом № 234 в шість етапів):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Зняти всі прикраси, у тому числі годинник та браслети. 1.2. Відкрити кран і струменевим потоком комфортно теплої води, змочити руки. 1.3. Нанести порцію рідкого мила. 1.4. Енергійно терти руки в такій послідовності: <ul style="list-style-type: none"> • долоня об долоню (мал. 6); • зовнішній бік долонь спочатку правою рукою, а потім лівою (мал. 7); • схрестивши пальці однієї руки з пальцями іншої, терти між пальцями (мал. 8); • далі руки скласти в “замок” і терти у п’ястково-фалангових зонах, спочатку однієї руки, потім іншої (мал. 9); • коловими рухами терти великі пальці обох рук (мал. 10); • кінчиками пальців правої руки терти долоню лівої руки і навпаки (мал. 11). 1.5. Ретельно змити мило під проточною водою. 1.6. Насухо витерти руки одноразовим паперовим рушником. 1.7. Якщо крани без ліктювого способу приведення в дію, закрити їх сухим рушником, який потім викинути в смітник. <p>2. Надіти на чистий робочий одяг одноразовий або продезінфікований гумовий фартух, чистий халат, маску, окуляри (щиток), шапочку (див. мал. 1).</p> <p><i>Кожен етап — не менше 30 с!</i></p>

Етапи	Послідовність дій
II. Основний етап	
Проведення процедури	<p>Провести гігієнічну антисептику рук (мал. 12):</p> <ul style="list-style-type: none"> • нанести на долоню ту кількість, що зазначена в інструкції щодо застосування антисептика (зазвичай 3—5 мл); • енергійно втерти до повного висихання антисептика за технікою: <ul style="list-style-type: none"> — тертя долоня об долоню; — тертя зовнішнього боку долонь спочатку правою рукою, а потім лівою; — схрестивши пальці однієї руки з пальцями іншої, тертя між пальцями; — далі, склавши руки в “замок”, тертя у п’ястково-фалангових зонах, по чергово; — тертя коловими рухами великих пальців обох рук; — тертя кінчиками пальців правої руки долоні лівої руки і навпаки. <p><i>Кожен етап — не менше 15 с</i></p>
III. Заключний етап	
Завершення процедури	1. Надіти стерильні гумові рукавички

АЛГОРИТМ 3

ЗАПОВНЕННЯ ПАСПОРТНОЇ ЧАСТИНИ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ КАРТИ ВАГІТНОЇ І ПОРОДІЛЛІ (ФОРМА № 111/о)

“Індивідуальну карту вагітної і породіллі” (форма № 111/о) заповнюють на кожну вагітну, яка звернулася в жіночу консультацію для збереження вагітності (мал. 13).

У карту заносять:

- паспортні дані;
- відомості анамнестичного характеру (особливо детально про перебіг і результати попередніх вагітностей), дані про стан здоров’я жінки до звернення в консультацію;

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ